

"UNA PEL·LÍCULA TAN IMPREVISIBLE COMO ABSORBENTE.
TAN BRUTAL COMO IRRESISTIBLE"
★★★★★
JOS BERNARDINI, EL NINE

Utoya, 22 de julio

Títol original: *Utøya 22. Juli* **Direcció:** Erik Poppe **Guió:** Anna Bache-Wiig, Siv Rajendram **País:** Noruega **Durada:** 93 min **Any:** 2018 **Gènere:** Thriller, drama / Terrorisme. Basat en fets reals **Interpretació:** Andrea Berntzen, Aleksander Holmen, Brede Frestad, Ada Eide, Sorosh Sadat, Elli Rhiannon Müller Osbourne, Solveig Koløen Birkeland, Magnus Moen **Música:** Wolfgang Plagge **Fotografia:** Martin Otterbeck **Distribuïdora:** Caramel Films **Estrena a Espanya:** 19/7/2019 **No recomanada per a menors de 16 anys**
Doblada en castellà / Versió original subtitulada en castellà

SINOPSI

El documental recrea a temps real els fatídics atemptats transcorreguts el 22 de juliol de 2011 a Utoya, una illa noruega. Uns successos que van provocar la mort de 77 persones i més d'un centenar de ferits. La càmera seguirà molt de prop la Kaja (Andrea Berntzen), una jove de 18 anys (personatge fictici), des del moment que comença a sentir els trets al campament on transcorre el segon atemptat a manera de tiroteig, després del bombardeig a l'oficina del ministre d'Estat i del Ministeri de Justícia i Seguretat Pública d'Oslo.

Erik Poppe (*La decisión del rey*, *Mil veces buenas noches*) s'encarrega de dirigir aquest llargmetratge que submergeix l'espectador en el focus d'un dels atemptats més cruentos de Noruega. (sensacine.com)

CRÍTICA

La responsabilitat de la mirada

El 22 de juliol de 2011, l'ultradretà Anders Breivik va assassinar 77 joves que participaven en un campament juvenil del Partit Laborista noruec a l'illa d'Utoya. La matança va omplir els informatius de tot el planeta i moltes de les seves imatges encara poden romandre a la memòria de la ciutadania. Només un any més tard, el rus Vitaliy Versace filmava un detestable i oportunista acostament al succés en l'execrable *Utoya Island*. El 2018, l'habitualment brillant Paul Greengrass va entregar la mediocre i cinematogràficament molt poc honesta *22 de julio*. Ara, el noruec Erik Poppe estrena la que probablement sigui la pel·lícula definitiva sobre la tragèdia, a més d'un dels films més íntegres i estremidors de la dècada.

De vegades, el cinema intenta alguna cosa més que la reconstrucció de la realitat: intenta la creació mateixa d'una realitat fílmica. I a l'hora de realitzar una pel·lícula com *Utoya*, el límit moral estava a l'aguait. Perquè, finalment, al cinema, a l'art, la qüestió de base és com emprar la mirada. Què mirar, com mirar i quant mirar. Com es pot (i s'ha de) reconstruir un esdeveniment tan monstruós? Com evitar caure en la impudícia, en la condescendència o en l'espectacle indecorós i irresponsable? Erik Poppe, un director que fins ara no s'havia caracteritzat per la seva subtilitat, aconsegueix una tasca gairebé impossible: des del respecte fílmic i des del respecte humà, aconsegueix plasmar l'horror d'una situació atroç i submergir l'espectador en el cor mateix de la infàmia amb unes imatges que tenen com a precepte la rectitud moral.

L'únic pla que dona forma a *Utoya 22 de julio*, un pla seqüència de 77 minuts, va molt més enllà d'una descomunal ostentació tècnica. Mostra, de l'única manera possible, l'essència de l'espant. I eleva la història d'aquests joves assassinats a una categoria més gran que la de l'experiència cinematogràfica per portar-la fins a una reflexió humana, moral i social. Aquest és l'eminent assoliment d'una pel·lícula que va més enllà de si mateixa i que s'atreveix a reflexionar sobre una qüestió primordial, sobre la qual la majoria dels mitjans de comunicació poques vegades s'ha aturat: la responsabilitat moral de qualsevol producte audiovisual. "Un traveling és una qüestió moral", segons propugnava Godard; però, en la seva sentència, es referia a una ètica exclusivament cinematogràfica. Erik Poppe planteja que la creació mateixa ha de ser un assumpte moral, molt especialment quan aborda el patiment humà.

Si s'exclouen el breu pròleg amb què s'inicia la pel·lícula i els crèdits finals, la durada d'**Utoya, 22 de julio** sobrepassa en tot just set minuts els 72 que l'assassí Anders Breivik va emprar en la seva matança. No existeix en el seu metratge un abans i un després en les vides d'aquests joves, només assistirem a un breu i terrorífic lapse de la seva existència. Amb la càmera adherida als seus rostres, un grup d'actors i actrius adolescents s'entrega a tomba oberta a la tasca de reviure el drama dels noruecs assassinats. El seu heroic esforç físic i emocional permetrà que l'espectador que vulgui apropar-se al drama amb ulls atents percebi la substància mateixa del que ha passat a Utoya. Ells i elles són els únics i primers protagonistes de la tragèdia. Per aquest motiu la pel·lícula només mostra el criminal en dues breus ocasions, quasi de passada, en què la seva silueta a penes s'entreveu entre els arbres de l'illa o retallada contra el cel gris. Erik Poppe ni tan sols li concedeix la menció del seu nom en els breus rètols explicatius que obren i tanquen el metratge. De tal manera que, menyspreat com a criminal, negat com a component filmic, la seva figura es converteix, per extensió, en la de tots els assassins, en la de tots els criminals possibles, en la de tots els responsables de crims com els perpetrats a Utoya.

Davant de tot això, resulta gairebé incòmode aturar-se en els èxits purament cinematogràfics d'**Utoya, 22 de julio**. Com la seva majestuosa utilització del so, enllaçat amb unes imatges mancades de música que converteixen en físic el terror que provoquen uns trets llunyans que molt aviat podrien ressonar al costat de qualsevol personatge, trets que agredeixen el mateix espectador, difuminats de vegades, molt propers d'altres; les detonacions es fonen amb els sons del bosc convertits també en una amenaça, o amb els de les aigües a la costa de l'illa, les onades de les quals podien servir per amagar la presència propera del criminal... També el seu poderós ús del fora de camp i del muntatge dins el pla en una obra que no conté cap tall extern, i el seu estricte manteniment del punt de vista (la càmera es mou seguint els personatges només si aquests es mouen i seguint la seva mirada només si aquests miren). Recursos estilístics i expressius utilitzats no per elaborar un acte de lluïment autoral, sinó per recrear la realitat fílmica que converteixi en realitat emocional el que esdevé a la pantalla

En un moment gairebé màgic, però també esgarrifós, d'**Utoya, 22 de julio**, un mosquit es posa sobre la pell d'un dels personatges, eriçada de terror. Un instant de tensa calma enmig de l'esglai, uns llargs segons de silenci i de buit tant anímic com cinematogràfic, tan extrems, tan força de norma, que atorguen gairebé per si sols tot el sentit a un producte audiovisual que vol ser alhora denúncia i reflexió, agressió i emoció. Un moment de cinema pur que es converteix en absoluta veritat, en veritat vital i artística. I que revela que en l'essència de la imatge honesta, de la imatge ètica, pot haver-hi el crit més gran de resistència contra l'atrocitat que pugui llançar el cinema quan es filma des de la integritat. La "qüestió moral" de Godard ha crescut i s'ha fet adulta a **Utoya, 22 de julio**.

Miguel Ángel Palomo – filmaffinity.com